

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Specvlvm || Vitae aulicae

Schopper, Hartmann

Francof. Ad Moen., 1584

VD16 R 1015

[Liber III.]

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70432)

Crimen honorificis graue posse refellere Ver-
Ingenij donum diuitis esse solet. (bis.)

Rex inquit, his super lupi
Deliberabo questibus,
Prius tamen & speculam,
An cedat istis, audiam.
Respondet audax Reinike:
Non hac lupo concedimus,
Qua me, meumq; dedecent
Genus, nec & quam feceram,
Sed hoc fatemur liberè,
Illius ipse coniugem
In stagna quod liquentia
Adhunc modum deduxerim
Instruxerimq; talibus
Vt ipsa pisces optimos
Captare posset artibus,
Sed consulentem prouidè
Spernebat ipsa Reiniken:

Reinike
bonus iu-
dex Isengri-
nio, prius-
quã vulpẽ
audat, cre-
dere non
vult.
Reinike re-
futatur dela-
tionẽ Isen-
grinij.
Reinike i-
psomet re-
censet, quo
modo Isen-
grinij ux-
orem piscari
docuerit.

Impro-

Improuideq; gurgiti
 Immergit & stultissima
 Ceu vacca caudam deiecit.

Vxor Isen-
 grini non
 fuit mori-
 gera confi-
 liis Reini-
 kes.

Quam si statuto tempore
 Traxisset aut maturius
 Non alligata frigore
 Hæsisset in paludibus.
 Lubenter è periculo
 Hanc subleuassent gurgitis,
 Sed maior ille viribus
 Erat labor Vulpecula.
 Contaminabat in super,
 Me mille contumelijs
 Iratus Isengrinus,
 Minatur & crudeliter
 Quod me velit discerpere.

Fuga illu-
 dit Isengi-
 nio Reini-
 he.

Fugam capesso protinus
 Camposq; libo cursibus.
 Conuersus ad blasphemias,
 Tunc mille diras euomit
 Et latrat Isengrinus,
 Quousq; stagnis coniugem
 Suam vadosis eripit.
 Quod porro nos iniurijs
 De Rusticorum turbidis
 Accusat insequentium,
 Illud salubre corpori
 Fuiq; membris vitale.
 Nam rursus is caloribus
 Refecit artus frigidus.
 Sed vnde laudes ordiar
 Istius ignauissimi

Lupiq;

REINIKES, LIB. IIII. 413

Lupiq; dementissimè
Infamiam qui propria
Celare nescit coniugis
Graviq; pestilentior
Quo sit adversario,
Se cum suis contaminat.

Tunc Vxor Isengrini
Irata dicit, Reinike
Fur omnium nequissime:
Qui captivus omnibus
Illudis, & nefarijs
Omnes dolis circumuenis,
An immemor fallacia
Illius es trifurcifer?
Cum tristorem vidimus
Scaturientis in cauo
Sedere fontis Urceo
Nec posse præformidine
Gradum referre maxima.

Tui misertus protinus
Accedo, fatis condolens
Et diligenter sciscitor,
Quis casus huc deiecerit.
Dolis refertus credulum
Cum me salvas feminam,
Noctemq; te per integram
Vorasse pisces optimos
Mox impudenter prædicas.
Extemplo me miserrimam
Tunc appetitus piscium
Novusq; pulsat impetus,
Tuisq; insis alterum

Reinike Isengrini
à propria cō-
fundit in-
famia.

Vxor Isen-
grinij ma-
levolentia
Reinikes
exacerbat.

Qua astu-
tia Reinike
ex puteo
ascenderit.

T

Cor-

Conscendo fontis Orceum.
 Rotamq; per Volubilem
 Ad ima praeceps deferor.
 In alta tu reuerteris
 Et fonte liber exilis.

Caritas pi-
 scium.

Hoc caritas in tempore
 Est facta magna piscium,
 Nam dum proteruus Vitreas
 Hauriret undas rusticus,
 Suos sodales conuocat.
 Qui duriter grauisimis
 Me verberarunt fustibus,
 Vt plena tabo lurido,
 Vicibusq; pessimis
 Non absq; Vita maximo
 Euaferim discrimine.

Reinike a-
 cerba qua-
 dā irrifio-
 ne Lupi ve-
 xat coniu-
 gem.

Hic clanculum & specula
 Sermo cachinnum concitat:
 Deo sit inquit gratia.
 Quod & vna saltem tristibus
 Emerferis periculis.
 Nam duriore cautibus

Amarulen-
 ra ironia.

Has pelle plagas acrius
 Tu sustinebas, quae meam
 Cutem scidissent plumeam.
 In posterum sis cautior
 Et negligenter omnibus
 Non crede nugatoribus.

Nusquam
 tuta fides.

Fidemq; nunc mortalium
 Scias in orbis omnibus
 Non esse tutam paribus.
 Tunc dicit! sen grinius,

Ideste teleusime
 Probabo Verum Reinike.
 Qui semper infortunus
 A te recepi maxima.
 Scis qualibus fallacijs
 Me tradidisti sapius,
 Omnesq; concitueris
 Cercopitheci filios,
 Vt voce me lacefferent,
 Et vnguibus discinderent.

Ifengrini-
 us aliudob
 iicit vulpi
 flagitium.

COMMENTARIA.

Quod nunquam de vllius etiam causa, nisi
 vtriusq; audita controuersia & lite benè per- *I.*
 specta, iudicium pronüciandum sit. Hic non *Alexandri*
 incömodè in iudices iniquos Alexandri Ma- *Macedonis*
 cedonis torquebitur exemplum, qui orante *exemplum*
 accusatore alteram manu aurem solebat oc-
 cludere, vt ipsa reo conseruaretur.

Brutis animalibus potius quàm ratione *II.*
 præditis conuenire, si omnibus, quæ passim
 sparguntur, sine iudicio admisso, an veritati
 etiam consentanea sint, fidem adhibeāt. Vn-
 de Seneca non illepidè ait: Vtrunque vitium
 est, omnibus credere, & nulli: sed alterū ho-
 nestius dixerim vitium, alterum tutius.

Quod conueniat frui tempore, seruireque *III.*
 scenæ vtriq; foro, vt dicitur, omniaq; quodam
 astu, consilio & prouidentia incipienda &
 perficienda sint, vnde non immeritò Thales
 sapientissimū esse tempus, quod omnia in-
 ueniret, affirmavit.

T 2 Quam

IIII. Quàm periculosus animæ laqueus fit auaritia, non enim vllis potest satiari rebus, qui ea semel captus fuerit, quousq; in ipso cupiditatum congelatur, & durefcit gurgite, ex quo falua & integra cauda non emergit, sed partem digniorem & maiorem niue ^{primæq;} auiditatis concretam relinquere, id est, non solum detrimentum famæ nominisq; sustinere, verùm etiam sempiternam cœli beatitudinem deserere, & in ipso mortis spiritu iacturâ omnium diuitiarum facere cogitur. Extant in historiis multa passim præclara exempla & facinora quæ instigante auaritia fuerunt confecta & perpetrata. Tyberius Imperator aded auaritiæ obnoxius fuit, vt Galliarum, Hispaniarum, Syriaeque & Græciæ principes ^{et principes ad quos dicitur} confiscari ob leue impudensque calumniarum genus, vt quibusdam non aliud fit obiectum, quàm quod partem rei familiaris in pecunia haberent: C. Cassius tam nefariæ homo fuit auaritiæ, vt Syllam & Calpurnium cum pugionibus occidendi, eius gratia deprehensos, quinquagies sestertium ab illo, ab hoc sexagies pactus, dimiserit. Vespasianus Imperator tam indomitæ fuit auaritiæ, vt appositis amphoris in viis ad vrinas excipientias, quæ fullonibus venderentur, vectigal commentus sit, sed increpatus à Tito contulit. Mox verò pecuniam ex prima pensione ad nasum filij admouit, sciscitans num odore offenderetur? Illo negante, atqui ait è lotio est. ~~Midas Phrygiæ Rex cum incredibili a-~~ more

Auaritia exempla.

Tyberius Imperator.

C. Cassius.

Vespasiani Imperatoris auaritia.

Midas Phrygiæ stulta cupiditas.

~~more auri teneretur, Deos precatus, ut, quic-~~
~~quid attingeret, in aurum commutaretur,~~
~~exoravit. Sed mox cum omnia quæ appone-~~
~~bantur ad mensam, aurum fierent, inedia mi-~~
~~serabiliter interisset, nisi voti secuta fuisset~~
~~relaxatio, ut est in fabulis. Idem Midas cum~~
~~Celenum Phrygiæ oppidum hiaret, atque~~
~~plures domus cum mortalibus absorptæ es-~~
~~sent, monitus oraculo, ut res preciosas eò cõ-~~
~~iiceret, nihil attulit. Vnde optimè à Platone~~
~~dictum, ei qui velit esse dives, non cumulan-~~
~~dam pecuniam, sed minuendam cupiditatem.~~
~~hæc & alia multa peperit habendi libido, ad-~~
~~eò ut in proverbiū cesserit: Avaros nisi cum~~
~~moriuntur, nihil rectè facere.~~

Platonis e-
legans di-
Et in aua-
ros.

Qui omnibus calamitates, angustias, &
 miseras suas recitare & commemorare cu-
 pit: à multis interdum despectui habeatur o-
 portet.

V.

Dementissimus homo est, qui sua vitia de-
 decusque proprium, aut amicorum infami-
 am, quo aliis tantum noceat, detegit ac reue-
 lat. Nā si in proposito malo decipitur, alter-
 que, cui insidias fecit, immunis atq; liber ela-
 bitur, is meritò ab omnibus deridetur, & lu-
 dibrio exponitur.

VI.

Quod meritò in turpissima quæque inci-
 dant opprobria, qui ad eò gulæ ventriq; deser-
 viunt, ut vel ob sumptuosiora vnius cœnæ fer-
 cula, in quævis flagitia abhorrenda anteces-
 sores comitètur. De voluptatibus hîc multa
 dicenda forent, quæ omnium vitiorum pesti-

VII.

Voluptas
omniū vi-
torū pesti-
lentissima
est radix.

Ferrea et- iam mētes libidine do- mantur. lentissimæ radices præstantissimos etiam ho- mines nonnunquam in horribilia & extrema cum animæ tum corporis coniiciunt pericu- la. Aded vt D. Hieronymus inter illecebras voluptatum & ferreas mētes libidine domari affirmare ausus sit. Verùm quia vulgaria & quotidiana satis ob oculos versantur exem- pla, diutius hîc immorandum non existimo.

VIII. *Anima luerte cui fidas, non enim illepi- dum extat Prouerbium, quo dicitur, Fide, cui autem, vide: Cùm in primis hoc seculo fi- des tuta aut illæsa nusquam, aut apud rarif- simos inueniatur.*

CA P V T III.
A R G V M E N T V M.

*Facta modis Vu'pes sua grādib. euehit audax,
Inuidiaq; Lupo non leue constat onus,
Scilicet interdum miscere satrata prophanis
Conuenit, Et Verum dissimulare iuuat.*

Reinke no- uā de Isen- grini inso- lentia nar- rationem instituit.

ME quando rursus nominat,
Infamiam nec propriam
Occultat Isengrinus,
Rem dicit acer Reinke,
Narrabo vobis integram,
Nam si recordor optime,
Secundus annus ducitur:
Quod ambo pertransiimus
Oras potentis Misnie
Et nationes Saxonum,
Immanis ecce cernitur
Spelunca montis ardui.

Ut vidit antrum scrupentum,
Ex corde mæsta clanculum
Lupus trahens suspiria
Famelicosus ingemit,
Quem penè nullis ferculis

Explebilem præsensimus,
Ut ruc posset omnium
Pestis vocari maxima.
Quapropter illum vocibus
Instigo sic mordacibus.
In hoc specu recondita
Dapes latent lautissima.
Quid immoramur in colam
Cito petamus impetus,
Quod sit amen ferocior
Resistat, aut cibaria
Nobis molestus abneget,
Hunc ense perforabimus.
Dilecte perge Reinike,

Infatiabi-
lis Ifengri-
nij voract-
tas.

Reinikes
astutia in
excogitan-
dis confi-
liis.

Exclamat Isengrinus,
 Hic immorabor interim,
 Tu diligenter omnia
 Perquire montis ostia,

Reinike in antrū mon-
 tis repit. Et redde si quid inuenis,
 Me certiore[m] protinus.

Sodalis Isengrinij
 Mei q[ue]q[ue] Ventris gratia,
 In antra repo proxima,
 Fossasq[ue] diligentius
 Inquiro montis singulas.
 Offendo tandem luridos
 Matris trahentes & bera
 Cercopithecij filios.

Reinike in antro Cer-
 copithecus inuenit. Hicq[ue] omnium nigerrimā
 Erantq[ue] crudelissimā:
 Vel angue quouis sauius

Oculi micabant ignes,
 Ut totus expauescerem.
 Hic cogitabam quippiam

Lenis ora-
 tio mitigat iram. Auferre qui vult, maximē
 Huic est necesse moribus

Utatur & Gnathonicis,
 Verbisq[ue] demulcentibus.

Quare saluto lenius,
 Matriq[ue] blandientium
 Primos honores defero,
 Mihiq[ue] iunctam sanguine
 Appello, laudo, prædico:
 Modestiamq[ue] fœtuum
 Admiror, atq[ue] laudibus
 Extollo pulchritudinem.

Id complacebo auribus,
 Eratq; dulcis cantio.
 Mox adferunt cibaria,
 Lautamq; mensam preparant.
 Tum sumptuosi fercula
 Mirarer et conuiuij,
 Et ture quis recogitet,
 In rupe montis inuisa,
 Rerumq; solitudine
 Quibus pararent fraudibus.
 At cum famem sedaueram,
 Carnem fugacis optimam
 Mater ferebat hinnuli:
 Hinc, inquit, adfer filijs,
 Tuq; porta coniugi:
 Agoperennes gratias,
 Valeq; dicens vltimum,
 De valle montis exeo.
 Hic omnium miserrimus
 Fagi sub vmbra proxima
 Sedebat Isengrimus
 Illius indignissimam
 Miseratus vnicè famem,
 De carne pinguis hinnuli
 Huic offerebam pallido
 Bolum sed optatissimum,
 Quod ipse dudum pessima
 Oblivioni tradidit:
 Memor nec optat amplius
 Mihi referre gratiam.
 Obiecta postquam pabula
 Ieiunus et famelicus

Reinike
 splendido
 conuiuio à
 Cercopi-
 thecis exci-
 pitur.

Ifengrini- Vorasset Ifengrinus,
 us inexplē Nondum refertus vndique
 bilis descri- Aut ferculis explebilis
 bitur. *Situm requirit cancaui*
 Reinike *Et qualitatem liminis.*
 qualitātē *Spelunca dico, quam vides.*
 situmq; an- *Sinus habet mirabiles:*
 tri Ifengri- *Tamen sodalis vt meo*
 nio expli- *Fratri, quod vtilissimum*
 cat. *Videtur esse, consulam:*
Adire rupis limina
Aut hic mane: e, liberum
Tuis re' in quo partibus.
Intrare si sententia
St. u. delicata fercula
Mensa dabuntur optima.
Sed veritati parcere,
Et multa debes fingere.
Nam vera s' loqui voles,
Hoc frater antrum disere,
Et linque limen: impium.
 Veritas nō *Qui veritatem dicere*
 omni loco *Incautus omni tempore*
 & tempore *Connititur, mendacijs*
 di. cēda est *Et nescit hanc conspergere.*
Is fluctibus grauissimis
lactatur tumultibus,
Et multa perfert aspera.
 Ifengrini *Respondet Ifengrinus.*
 multa arto- *Meas amice Reinike*
 gantia. *Obtundis aures fabulis.*
Hac nostraprovidentia

Audi.

Audiuit à cunabilis,

Sic fatur & rupem petit.

Cum mox marinas simias,

Cen Ditis atri filias

Cum matre turpi conspici,

Exclamat atq; talibus:

Heu quid sibi deformia

Orci volunt hac pondera?

Dic mater ô turpissima

Talesne gignis liberos?

Aut ex paludis infera

Suam trahunt originem?

In omnium deterrimo

Vel Damonum cognomine,

Suffige talis in crucem,

Aut semen hoc inutile

Immerge ripa proximo,

Quod fata dant in flumine.

Fortuna si tales mihi

Habere donet filios,

Omnes profecto pessimam

Hos ad crucem remitterem,

Aut mox Abyssus luridos

Venarer illis incolas.

Hac & verba postquam percipit

Mater furens irascitur,

Aitque, quid & misime

In rupe nostra quaritas?

Nos nunquid omnes ludicras

Tu reris esse Simias?

Quid forma nostri stemmatis

Te vexa, atq; liberti?

Ifengrinus
us & ipse
inuadit an-
trum
Ifengrini
inconfite-
sata oratio

Cercopi-
thecorum
mater in I-
fengrini
stomacha-
tur.

*Heroas amplos vidimus
 Qui laude summa pradi
 Mihi meis & filijs
 Non intulere dedecus.
 Sic noster illos Reimike,
 Rerum peritus omnium,
 Ad astra caeli sustulit.*

*Ifengrini-
 us pergit
 conuitiari
 simiis.*

*Tunc pergit Ifengrinus
 Conuiciari simijs,
 Dapesq; cure postulat,
 Matremq; dementiſſimam
 Turpiſſimamq; nominat.
 At illa iuncta filijs
 Vires ſuas recolligit
 Lupumq; plagis anxius
 Diſcendit indigniſſimis,
 Ut plenus atro ſanguine
 Taboq; vix diſcederet.*

*Qua cuncta, Rex, incommoda
 Ex mentis impudentia
 Sibi lupus confecerat,
 Parere dum vult nemini.
 Quod ſi mihi Vulpecula
 Vnquam fuiſſet moriger
 His ſortis infeliciter
 Non actus eſſet fluctibus.*

COMMENTARIA.

h.

Rurſus perstringitur auaritiæ vitiũ, nam
 veriſſimè hoc ſeculo iuxta Poëtam:

*Creuerunt & opes, & opum furioſi cupido,
 Ut cum poſſideant plurima, plura petant.*

Ele.

Elegans sanè & perutilis hic de veritate at- II.
 tingitur locus: Nempe vt is qui in seculo hoc *Opportuni*
 versari cum hominibus desiderat, ita affectus *tas tēporis*
 fit, vt opportunitatem temporis, loci & per- *lociq; vbi.*
 sona in omnibus seruet & respiciat, linguāq; *que iā ob-*
 ad ea & omnes actus suos dirigat & disponat. *seruanda.*
 Nemo enim viuit, qui semper id quod cupit,
 loqui audeat, aut perpetuo veritatis nitatur
 studio. Quamobrem pro commoditate tem- *Veritas*
 poris adhibenda & dicenda erit veritas. Om- *quomodo*
 nes quidē aperti, simplicis veritatis cultores, *Et quando*
 fraudisq; inimici adhibito tamen discrimine *dicenda.*
 esse debebamus. Mea enim quid interest, quid
 Rome, Venetiis, aut alibi geratur? At si quan-
 do ab aliquo tanquam teste veritas exigitur
 & extorquetur, tunc noli parcere, imò in ve-
 ritatis lucem defensionemq; aliorum omnia
 quae potes, profer. Sed illud hominis acuti &
 ingeniosi proprium erit, veritatem suo loco
 sine aliqua nominis, famaeq; detractioe aut
 dedecore occultare. Et hoc de seculi huius re- *In diuinis*
 bus & moribus dictum velim. Nam in diui- *rebus veri-*
 nis rebus veritas etiā è mediis nubibus erum- *tas celari*
 pat oportet, & si fractus illabatur orbis, tamē *non debet.*
 per veritatis studium vult laudari Deus, &
 ab omnibus gloriosè prædicari.

CAPVT IIII.

ARGVMENTVM.

Vult cū Vulpe lupus configere cominus armis,
 Cum sua Verba graui teste probare nequit.
 Omnia Vir sapiens prius experiatur, ad arma
 Quam ruat, aut hostem cominus ense petat.

T 6 Tunc

Tunc rursus implacabilis
 Exardet Isengrinus:
 Imbellis, inquit, femina
 Quid more litigabimus,
 Verbisq; disceptabimus?

Quis sit reus vel innocens
 Dicto patebit ocyus.
 Has Chirothecas accipe:
 Nosti quid illæ denotent,
 Quod conferemus dexteræ,
 Pugnaq; dimicabimus,
 Ne probrat antiæ scilicet,
 Tuamq; possis longius
 Calare cunctos plagium.
 Tunc Reinike subtristior
 Rerum mearum cogitat
 Et corporis periculum
 Iam sustinebo maximum.
 Nam robur ingens corporis

Habetq;

REINIKES, LIB. IIII. 427

Habetq; vires, is mihi
Si conferatur Herculis.
Idcirco Vulpinabimur,
Novasq; cogar subdole
Excogitare machinas.
Audacter ergo Martium
Accedit Isengrinium:
Si sumis, inquit cornua,
Et me laceßus in super,
Aut pofcis in certamina,
Licet mihi Vulpecula
Sit dextra bello frigida,
Tamen nec omni Reiniker
Spe dediciffe senties,
Nec hoße viſo protinus,
Agni inftar expaueſcere.
Si Marte, Rex exclamitat,
Vobis lubet decernere,
Fidem pijs adstringite
Verbisq; compromittite,
Vadesq; coram ſiſtite,
Quod nempe, ſtellas terria
Aurora cum fugauerit,
Ambo Velitis dexteram
Conferre more bellico.
Non immemor Vulpecula
Catus lupi pro partibus,
Brunoq; ſpondet inuidus,
At vota pro Vulpecula
Cum iuniore ſimij
Dat filio Greuinckiu.

Rex vades
certaminis
reponit.

Non esse boni viri officium, nec robusti vel excelsi animi indicium, si cum aduersario tuo multis contendas verbis, aut diem (vt vetulae loquaces solent) altercatione absumas. Proinde breuibus tantum responde & sesquipedalibus fulminantem relinque litibus, aut si honori tuo quicquam detrahit, viriliter & honestè defende.

II. Vt omnis qui candidè & apertè pugnare *Bellū ante* aut dimicare vult, prius inimicitias bellumq; *conflictum* suo indicat aduersario. Id enim si negligit, & *hosti est in* vincitur, ignominiam & infamiam cum *dicendum.* lore refert maximam. Sin vincit, cum dedecore & contumelia vincit, omnesq; eum non apertè aut palam, sed occultis ex insidiis, dolis, atq; machinis à tergo aggressum superasse affirmabunt.

III. Quòd multa consilio & prudentia in rebus humanis gerantur, quae viribus aut potentia confici non possunt.

Multa cōsilio cōficiuntur q̄ vires nō possunt. Multa de equestribus nobilium certaminibus dici possent, sed ea iam nihili penduntur.

IIII. omnia, quòd varietas commiscuit, & sursum deorsumque abiecta versauit fortuna. Multi iam magnificè verbis sua stemmata praedicant, sed interim annonam flagellantes sordidam mercaturam exercent & negotiantur, nec vniquam toto vitae spacio ad equestre se conferunt exercitium, aut in certamen descendunt. Magnifica certè olim & praclarissima res fuit

fuit inter nobiles talibus vacare ludis & spectaculis. Quæ nisi denuò instaurentur, salus sperari nulla potest. Nobiles enim dum negociantur, nūquam, quamuis vno anno tanta vbertas frugum, quantum aliis tribus reræ fœtu profundatur, vilescet annona, quæ in bono si foro non est, nec cætera minoris aestimatur omnia. Porro indices omnia magis magisq; pœnis deficientibus accrescunt flagitia.

*Equestres
nisi restau-
rentur lu-
di, nulli sa-
lus commu-
nis sperari
potest.*

Quis autem verè nobilis, quis generosus ea puniet? Num qui ipse immerse vitiiis voluntatur fœdissimis, sibiq; ipse diffidit, ne redarguatur, & ex proprio oculo festucam extrahere iubeatur.

CAPVT V.
ARGVMENTVM.

*Vngitur Vnguento Vulpes, Variatq; capillos:
Ne capiat grauius Vulnus ab hoste lupo.
Insuper instruitur quib. artib. ipsa triumphum
Ducere, vel capiti ferta parare queat.*

AT Vulpes intellexerunt
Hoc cum propinqui nuncium,
Mox congregati consulunt,
Vxorq; chara simij
Romam profecti Rigena
Sic prima fatur omnium:
Dilecte frater Reinike,
Vis ut tibi Victoria
Det gloriosa maximum
Ex hoste victo gaudium:
Præcepta quæ præscribimus

Vxor simij
Reiniken
instruit quibus artibus
aut fallaciis Ifengri
niū deuincere possit.

Serbare

Seruare discas omnia.
Nam dira contra vulnera
Ensesq; presentissimam
Benedictionem nauimus,
Quam manè quisquis dixerit
ieiunus, is leuissimè
Aduersa vincet omnia,
Sed interim considera,
Tuasq; partes respice.
Martis priusquam ferui de
Feraris in certamina,
Tuos capillos radere
Debebis & perungere
Liquore myrrha nobili,
Succoq; fragrantissimo.
At hinc rotunda circuli
In scripta cum perueneris.
Sis cautus atq; prouidus,
Primumq; velocissimis
Lupum fatiga cursibus,
Tuumq; fontem detine,
Nec ante minge quam prius
Lupus potenter urgeat,
Et instet importunus.
Tunc largiore propriam
Perminge caudam flumine,
Et turpis Isengrinij
In ora spargens percute,
Vrina sic mordacior
Vtrunq; lumen hauriet,
Nec quid videbit amplius,
Ventum notabis in super.

1 Præceptū
 de benedi-
 ctione ad-
 uersus vul-
 nera.

2 abrasio
 capillorū.
 3 Vnctio
 capitis.

Quomodo
 in circulo
 se Reinike
 gerere de-
 beat.

Aspiret Unde sibilat
 Vi insequentis aptius
 In ora spargas puluerem.
 At inde cum laboribus,
 Eritq; fessus cursibus,
 Apprende tunc velociter
 Illud quod est charissimum.
 Prae melle, praepecunia
 Bonisq; semper omnibus,
 Amant quod omnes feminae.
 Scis quid notem? tu dextera,
 Id apprehensum comprime.
 Sic est dolo nequissimus
 Vincendus Isengrinus.

Qua dicta consolantia
 Cum Reinike perceperat
 Dolor leuatus paululum
 Verbis resedit mollibus.
 Dat fessa somno corpora,
 Quousq; pulcher alterum
 Diem referret Lucifer.
 Exurgit acer Reinike,
 Cum diues ipsi Rusticus
 Fit obuiam feliciter,
 Gratatur Et Victoriam,
 Pinguemq; donat anserem
 Ad lautius ientaculum.
 Hoc absoluto Martium
 Circum petebat Reinike.

Reinike
 ratione Ri-
 genae cōso-
 latus respi-
 rat & timi-
 ditate ex-
 pulla con-
 fert se cu-
 bitum.
 Reinike a
 rustico ad
 ientaculū
 donatur
 anserem
 Absoluto
 ientaculo
 Reinike pe-
 tit circum.

COMMENTARIA.

Vt in necessitatibus tuis angustiisque
 ami-

I.
*Exēplum
 Augusti
 Cæsaris in
 amicis re-
 cipiendis
 imitandum
 est.*

*Amicitia
 omnium re-
 rum uti-
 lissima.
 Prima lex
 in amicitia
 qua sit sum-
 cienda.*

II.
*Dei pote-
 stas verbis
 aut radici-
 bus alliga-
 ri se non
 patitur.*

amicos synceros & fideles cognoscas, eos-
 que ad exemplum Augusti Cæsaris non fa-
 cile quidem admittas, sed admissos constan-
 tissimè retineas. Amicitiaë autem species tres
 ponit Plato: Naturalem, qua parètes naturæ
 instinctu in liberos afficiuntur, aut cognati
 in cognatos, in ceterosq; animantes est diffu-
 sa. Socialem, quam sine consanguinitatis vin-
 culo sola consuetudo conciliat: cuiusmodi
 Pyladis fuit atq; Orestis. Hospitale, qua ex
 commédatione vel hospitio iungimur. Ami-
 citia autè nihil melius esse multa passim ex-
 empla indicant. Sic Dion de regno inquit, so-
 li amicitiaë contingit, vt rerum omnium sit v-
 tilissima atq; iucundissima, Sed Cicerone te-
 ste: Prima lex in amicitia hæc sanciat, vt ab
 amicis honesta petamus, amicorumq; causa
 honesta faciamus. Amicorum autem paria
 que celebrentur à veteribus, vide L. Domitij
 Brusonij Contursini Lucani viri clarissimi
 libros, vbi multa scitu digna de amicitia po-
 nuntur exempla.

Quàm superstitiosum & alienum à vero
 pietatis cultu sit, nimirum Dei optimi ma-
 ximi potestatem & vim certis quibusdã ver-
 bis, radicibus, lapidibus & herbis tam arctè
 alligare & obstringere, vt omnipotentia nu-
 minis posthabita plus creatis, quam ipsi crea-
 tori attribuatur, Superius etiam monuimus,
 quod illis tanquam mediis quibusdam vten-
 dum sit, non tamen omnino fidendum, aut
 contumaciter inhaerendum, quasi ea Deus ad
 suum

suum arbitrium voluntatemq; diuinam commutare, aut aliquid iis detrahere non possit. Ipso enim non cooperante, creata nihil operantur.

Quod sapientia in agendis administrandisq; rebus potentia, quæ in vi & armis posita est, præualeat. Non enim incommodè Afranius Poëta eam vsus, memoriæque filiam appellauit, constat enim scientia & exercitatione: Eius versus sunt,

III.

Sapientia
potentia
præualeat.

*Vsus me genuit, mater peperit memoria,
Sapientiam vocant me Graij, hoc sapientiam.*

Quod fidele & prouidens consilium, ipso facto nõ opportunè adhibito, longè salubrius & gratiarum actione dignius meritò dicatur.

IIII.

CAPVT VI.

ARGVMENTVM.

Et lupus & vulpes circumclauduntur in vnum,

Sæuaq; collato prælia Marte gerunt.

Quisquis honorifico te iactas stemate natum,

Fac maneat vera nobilitatis amans.

Rex ut perunctum Reiniken
Aromatum liquoribus,

Tonsoris & nouacula

Vbiq; rasum conspicit:

Miratur, atque sedulo

In arma verbis incitat.

Nunc mactet totis viribus,

Virumq; præsta Reinike,

Ut Martis è certamine

Veram reportes gloriam.

Rex rasum
& perunctum
Reiniken
admiratur.

Agit

Reinike
suum cuiq;
debitū ex-
hibet hono-
rem.

*Agit modeste gratias,
Genuq; flexo principi,
Nec non Leonis coniugi,
Cunctisq; spectatoribus,
Suos honores exhibet.
Post acer intrat circulum,
Alacriterq; perfidum
Tuetur hostem Reinike,
Oculis ubi flammantibus,
Nimis frendens dentibus*

Ifengrinij
ferocia.
Praefectus
certaminis
ab utroque
votum po-
sulat.

*Astabat Ifengrinus.
Praefectus at certaminis
Viring; votum postulat:
Mox quisq; iurat alterum
Cadaver esse pessimum,
Scelusq; detestabile.
Id propter ambos asperum
In praelium descendere,
Et velle iam confingere.*

Magister
claudit cir-
culum pes-
sulo.

*Magister inde circulum
Claudit patentem pessulo,
Et dimittentes deserit.
Hic rursus vxor simij
Inuitat ore Reiniken,
Mandatque grauissima
Oblivioni traderet.*

Rigene cu-
riositas p-
parte Rei-
nikes.

*Timere parce Rigens,
Modestus inquit Reinike,
Id omne prudentissime
Quod imperasti persequar,
Agoq; summas gratias.*

Ne amici tui consilium, si ab optima fide,
& optimo proficiscatur animo, abiicias, quod
humaniter & beneuolè susceptū, gratiarum
potius actionem desiderare videtur. Nam iu-
xta rythmos Germanicos à nobis conuersos:

Consilium fide qui respicit & utile mentis,

Omnia prohibitu qui & uolenter agit:

Numina fortuna nihil aestimat ille potentis,

Sed miser in curas & mala quaq; ruet.

Vir sapiēs nunquā mandata salubria spernit,

Atq; probat leges & uitate datas.

Plurib; & rbs constat quò consultoribus aucta,

Pluribus hoc etiam rebus abundat opum.

Stultus is est canib; doctas qui posthabet artes,

Quē magis aut cæcus, & elyra rauca inuat.

De veterum nobilium exercitiis ludoque

equestri proximè monuimus, de vera autem

nobilitate, pauca quædam adicienda viden-

tur, quæ Platone teste, quadrifariam diuidi-

tur. Prima est eorum qui claris, bonis, iustisq;

maioribus fuerint orti. Secunda, quorum pa-

rentes, principes, potentésve fuerint. Tertia

eorū qui sint aut fama, aut opinione celebres,

tūm ex rebus bellicis, præclaris gestis vel cer-

tam inibus coronas reportauerint. Quarta &

præstantissima, cum quis per se animi inge-

nuitate excellit, illum enim dici verè nobi-

lem, cui non aliena, sed sua virtus ad nobili-

tatem opitulatur. Sed meritò mihi hac tem-

pestate nobilitatem nuncianti Lector idem

quod

I.

II.

Nobilitas à

Platone

quadiu-

plex consti-

tuitur.

Quis sit ve-

rè nobilis

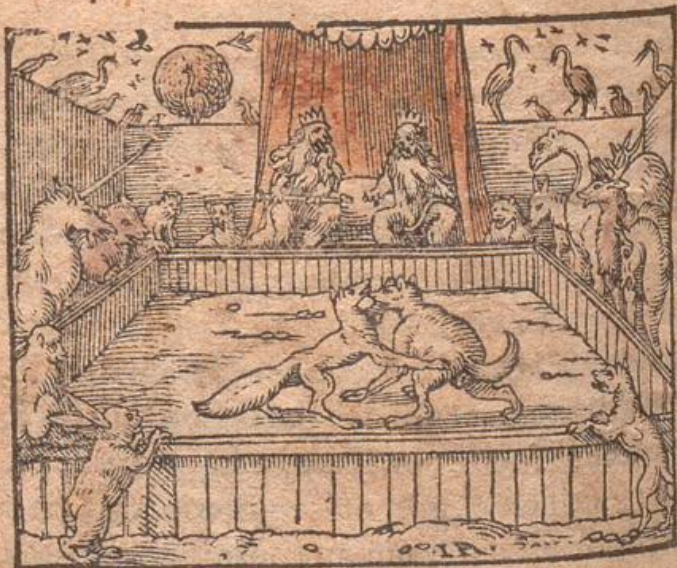
dicendus.

Euripidis quod Euripides olim patri dicat: Patri nobi-
patri nobi- litatem mihi noli enarrare, hæc enim in pecu-
litatē nun- niis est sita, eas mihi tantum relinque, nam ex
ciantire- seruo statim nobilis euadam.
Sponsum.

CAPVT VII.

ARGVMENTVM.

Aptant se pugna lupus, & vulpecula fallax
Viribus hic præstans corporis, illa dolis.
Quæ trucus exuperat crudelia membra Gigan-
tis,
Sapè breui virtus corpore magna latet.

Isengrinij
in Reinikē
rabies.

Robustus Isengrinus
 Liore plenus impio,
 Et extimendus Unguis,
 Rictus suos grauissimi
 Distendit instar fulminis.
 Omniq; totus impetu
 Irrumpit in vulpeculam.

Quæ

Quam nixa miris fraudibus
 Resistit ipsi fortiter:
 Contraq; nunc assultibus
 Insurgit & contrarijs
 Eludit & gens istibus.
 At quando iam viriliter
 Se sat superq; gesserat
 Memorq; semper Rigena
 Olente cauda plurimum
 Diuq; multis cursibus
 Vexarat Isengrinium:
 Et insequentem luserat
 Pedum citis ambagibus,
 Tandem lupt comprehenditur
 Ferocientis & gutibus.
 Tunc qui prius maledixerat,
 Verbisq; fulminauerat:
 Hostemq; sat notabili
 Vexatione carpserat,
 Iam pisce quouis mutior
 Silebat ager Reinike.
 Lupusq; magnis virium
 Quassabat illum motibus
 Vt de salute corporis
 Actum putaret is sui.
 Quare lupo Mauortio,
 Manus inermes porrigens
 Is supplicabat talibus.
 Per te per omnes Caelites,
 Per ossa matris optima
 Manesq; patris comprecor,
 Vocem precantis accipe

Fraus Reinikes.

Reinike post multas vexationes à lupo deprehenditur.

Reinikes calamitas.

Reinikes ad Isengrinium deprecatio.

V

Vitam.

Vitamq; serues integram,
 Tibi quousq; vixero,
 Me dedo totus in iugum,
 Lubenter atq; seruiam,
 Dum sensus hoc in corpore
 Latebit atq; spiritus,
 Sed id furens vulpecula

Vera forti- Recusat Isengrinus
 tudo neq; Vitamq; seuis abnegat,
 maledica, Haud verba dudum talis
 neq; minax esse debet, Dabas, ait, nequissime,

Bonos, virosq; nobiles.

Illatua fallacia,
 Et ore mendacissimo
 Iam desines laceffere,
 Opprobrijsq; ludere.
 Non te sepultum splendido
 Plorabit vxor marmore,
 Chartae flebunt libri,
 Sed prada turpis omnibus
 Coruus eris rapacibus.

Insultat vi-
 cta vulpi-
 Isengrinus

Aut te profundo gurgitis
 In amne mersum vitreis
 Cibum relinquam piscibus,
 Vt atra lambant vlnera
 Et dente morsum distrahant.

Reinikes

Hac ore dum durissimo
 Profundit Isengrinus,
 Vulpes memor recentia
 Consulta versat, altera
 Manuq; mirum per modum
 Lupi pudenda corripit

Hostiliterq; comprimit:
 Dolore præ grauisimo
 Ut maximis resolueret
 Os turpe cum clamoribus,
 Astut. i Vulpes interim
 Ex hostis ore subtrahit
 Manum potenter alteram,
 Hic pugna surgit aspera:
 Virasq; nam cum Reinike
 Manus haberet liberas,
 Duosq; pugnos fecerat,
 Lupum molestum vinculis
 Constringit arctioribus,
 Remordet, & get, opprimit,
 Ut cordis ex angustia
 De Ventris antro turgidi
 Ingens onus reponeret
 Largumq; stercus omnium
 In Vultibus spectantium
 Cacaret Isengrinus
 Clamaret atq; mordio.
 Id intuentes proximi
 Turbantur omnes & Lupi
 Confusioni condolent,
 Statimq; Regi supplicant,
 Misertus ut finem graui
 Imponat huic certamini.
 Extemplo Rex benignior
 Suis ministris imperat,
 Ut bella dimiscantium,
 Pugnamq; tollant horridam.

COMMENTARIA.

I. Ut locis omnibus atq; temporis momentis fortunæ inconstantiam consideremus, quàm incertus & instabilis sit omnium causarum *Fortuna cū ex fato originē trahētium concursus. Quam- blanditur, obrem in rebus prosperis maximè cauēdum, maximè no ne animo plus quàm decet, efferamur, aliosq; cere cupit. aspernemur. Is enim qui florente & benigna utitur fortuna, aduersam afflictamque expectet, oportet. Nam plerumq; hæc (vt vocatur) Dea cū blanditur, maximè nocere cupit.*

II. Cū in militia alicui conditio pacis offertur, melius & securius est eā accipere, quàm incertum exitum, & ancipitem belli expectare fortunam. Hostis enim tenuior quamuis nec plenis pecuniis copiisve abundet maximis, tamen contemnendus non est. Nam ubi *Vbi deficit potētia, ab deficit potentia, plerunque abundat scientia, & rerum omnium salubris atque prouidens gubernatio, per quam nō minus quam potestate opibusq; violentis confundi & superari poterit aduersarius. Possent rem hīc grauissimis non solum veterum, sed & recentiorum authorum diligentissimè comprobare testimoniis, quæ breuiter summa: imq; hoc tempore descripsisse sufficiat.*

CAPVT VIII.

ARGVMENTVM.

Rex inimicitias deponere mandat & inq;
Martis & abrumpi praelia sua iubet.

Hæc

*Heu miser & ferus est qui bella frequentius
optat,*

Quam pacem, melius quam nihil orbis habet.

Postquam novum silentium
Rex imperasset omnibus,
Iuberet & certamina
Veluctuosa tollerent,
Cum lynce pardus ilicet
Intrant capaxem circulum,
Et iussa Regis explicant.

*Te magne Victor Reinike
Rex deprecatur optimus
Ob laudis & pulcherrimam
Palma recentis gloriam,
Victo salutem conferas,
Lupumq; vinctum compe
Digneris ipsi tradere.
Omnes tibi victoriam
Nec non triumphum deferunt.*

*Ob gloriosa Reinike
Trophæa mox alacrior,
Exulto, dicit, gaudio,
Et corde letor intimo,
Quod nostra venit in diem
Integritas clarissimum;
Meq; vita sanctitas
Aperta constat omnibus:
Nunc Regis exoratio
Et caterorum supplicum
Me tangit intercessio,
Quapropter Isengrino
Non immemor volubilis*

Pardus ius-
su Regis a-
pud victorē
Reiniken
pro Isengri-
nio inter-
cedit.

Reinike de
uicto Isen-
grino tri-
umphum
canit.

Reinikes
in hostem
pietas.

Et fortis & victoria,
Mea subacta dextera

Gloria vi- *Piam lubenter gratiam*
ctori est vi- *Nec non salutem largiar,*
ctis donare *Idem mettantum modo*
salutem. *Si nunc amici sentiant,*

In astra clamor omnium
Mox ibat assidentium,
Fiat voluntas Regia.

Finita sic certamina
Fuere dimicantium.

Finis pra- *At tunc amicos cernere*
lii inter *Statim licebat plurimos*
Reinikē & *A parte stare Reinikes,*
Hengri- *Ipsum prius qui lurido*
nium. *Serpente peius oderant*

Necemq; votis omnibus
Ipsius exoptauerant.
Omnes triumphant gaudio,

Mox ante regis atria
Cum tympanis & fistulis
Deducitur vulpecula,
Ioq; vulgus mobile,
Io triumphae clamat.

At Reinike ciuilitate
Regis pedes amplectitur,
Tenditq; supplex brachia.
Ut vidit hunc praecumbere
Rex, ipse dextra subleuat,
Additq; verbis in super:
Exurge Victor Reinike,
Nam tu nunc lataberis:

Quòd nempe partes ad tuas
 Deflexerit victoria,
 Eustoq; pugnæ omine
 Ut lex iubet commiseris;
 Opus sed esset vos duos
 In gratiam componere,
 At cum sit Isengrinius
 Defectus æger viribus,
 Viroq; passu claudicans,
 Concordiæ placatio
 In tempus ista proximum
 Ut differatur, impero.

COMMENTARIA.

Perpende vulgare & commune adulato-
 rum genus & vitium pestiles, qui tuam, cum
 omnibus abundas & circumfluis rebus, blan-
 ditibus & assentionibus aucupantur gratiam,
 at cum duriore, mala afflictaque conflictatus
 fueris fortuna, te omnes abiectum, contem-
 ptum despectumq; eodem proterent & con-
 culcabunt pede.

I.
*Adulatoris
 quale ge-
 nus sit.*

Quam inconsiderata & demens sit teme-
 ritas contra aliquem facere atque instruere
 bellum, in quo cædes indignissimæ maxime-
 que fiunt, multumq; Christiani profunditur
 sanguinis, qui aduersos scelerosos illos auto-
 res discordiæq; impulsores & socios sceleris
 in extremo illo iudicio clamabit. Finito enim
 plio multi in vallo fossaq; oppidi, qui corpo-
 ris, vitæ & animæ irreparabile bonum p exigua
 vendiderunt pecunia, calamitosè & miserrimè
 truci-

II.
*Pax ante
 conflictum
 fieri meri-
 to debet.*

trucidati, truculenterq; pluribus vulneribus confossi inueniuntur. Tūc demum inducias facere, pacemq; inter hostes volunt conciliare, quæ tamen longè facilior iustiorque ante conflictum fieri poterat. Profecto in formidabili illo Dei Optimi Maximi iudicio, quisque omnium rerum operumq; perfectam exponet dabitq; rationem. Quare semper ita viuamus, vt vitiosa emendata consuetudine de omnibus verbis, factisq; rationem nobis æterno illi iudici reddendam arbitremur.

CAPVT IX.
ARGVMENTVM.

*Quã sit auaritia graue, quã miserabile crimẽ,
Historia Vulpes non rudiore probat.
Tristibus emerfitenebris Vbi ferrea Virtus,
Inuida clàm liuor suppressit ora malus.*

Reinikes
ad regẽ de
Victoria
sua oratio.

TVnc Victor inquit Reinike,
Quacunq; mandas optime
Rex, atq; nobis præcipis,
Hac me decet capessere:
Tibiq; summo principi
Parere quouis tempore.
Cæpere multi conqueri,
Quos ipse nec conuicys,
Iniuriis ve læseram,
Vestris priusquam regys
In Vultibus comparus.
Nam quisq; diligentius
Decus, fauorem, gloriam,
Pecuntas, potentiam

Notabat

Notabat! sengrinij.
Nunc sorte pressus aspera,
Nec vnicum de millibus
Sibi videt succurrere.
Iam nil Poeta carmine

Recardor esse verius:
Tu donec, inquit, ditior
Fruere rebus prosperis,
Latos habebis omnibus
Locis amicos plurimos:
Aduersu sed cum deprimant
Te fata telis inuidis,
Mox solus, antè maximo
Qui cinctus ibas agmine,
Deflebis atratempora.
Tales amicos perplacet
Turba canum componere:
Stans in coquina limine,
Qua de cibis herilibus

Tēpore fe-
lici multi
numerātur
amici.
Tēpora cū
fuerint nu-
bila, solus
eris.
Reinike a-
micos infi-
deles cani-
bus com-
parat.

V S

Dipum

Dapum solebat indies
 Captare frustra vilia,
 Canum sed alter proprio

Canis Ni-
 ckel.

Nickel vocatus nomine,
 Carnem coquo subtraxerat,
 Qui terga furis in mali
 Aquas calentes fuderat.

Canes sed ante ianuam
 Hunc cum viderent egredi,
 Et portionem carniū
 In ore ferre maximam,
 Omnes loquuntur talia,
 Si frustra tanta carniū
 Capit diebus omnibus,
 Sodalis hic est intimus,
 Cociq; frater optimus.

Nickel sed illud audiens,
 Combusta pallentibus
 Aquis alieni tergora
 Ostendit, atq; postulas.
 Quas cum viderent ceteri,
 Quid hic moramur, inquirunt,
 Diutiusq; sistimus?
 Fratres fugam cape site,
 Et Diuis hoc à luridi
 Procul sodale cedite.

Hac magne princeps principissa
 Oratione criminor
 Nec non auaros arguo,
 Qui nempe propter gloriam
 Opum & magnitudinem,
 Lautaq; mensa commoda

Falsos

Falsos amicos induunt.

Quod ipse vitans sedulo

Studebo sanctimonie,

Ut fata post nouissima

Fuisse dicar integer,

Scelerumq; purus omnium.

COMMENTARIA.

Quod vir natura peracutus & prudēs nec
 suā nec alterius potentiae, fauori copiis aut
 facultatibus tantum confidere aut inniti de-
 beat, ut ob eas sibi inimicitias grandes, aut ex-
 ercitus perditorum hominum clandestino
 scelere, aliudve magnum malum conflare &
 conficere repētē audeat. Honor enim, poten-
 tia, corporis fortitudo, innumerabilis pecu-
 niae potestas, omnia deniq; sub sole vniuerso
 fluctuant, mutantur, imò breuissimo minimi
 temporis puncto, etiam quae tu firmissima
 arbitraris, sensim obscurata euanescent &
 occidunt. Id qui certo iudicio studiosè dili-
 genterque ponderauerit, is hercle sine dubio
 nullas scelerum nefarias pactiones societa-
 tesq; conglutinabit, imò scelerosa conspira-
 tioni ne mediocri quidem sermone & con-
 gressu coniungetur.

I.
*Potentia aut
 diuitijs nō
 confiden-
 dum est.*

*Nihil in ter-
 ris est du-
 rabile.*

*Omnia sub
 sole flu-
 unt.*

Quod in aliorum amicitia beneuolētiaq;
 hominum potētum, aut principum familia-
 ritate magnopere confidere non debeamus.
 In illa enim amoris cōstantia calamitosa for-
 tunae aduersantis non perseverant tempore.

II.

III.
Nihil auli-
ca vita mi-
serabilis.

Nihil esse miserabilius aut periculosius au-
lica vita, quæ innumerabiles vitæ arumnas
molestiasq; quotidianas in se complectitur,
ita vt sine labore ac sudore maximo ibi nihil
acquirere aut cōparare possis. Quamobrem
aulicis possessiones suas inuidere nemo de-
bet. Porro vſitatissimum & frequētissimum
est, ab aula sine indignatione, odio, ira, &
principum offensione recedere facilè neminē.

CAPVT X.

ARGVMENTVM.

Augusta Vulpes fit consiliarius aula,
Scriniolis Regis præficiturq; sui.
Quicquid adhuc hodie Vulpes conatur, agūtq;
Innumeris gratum regibus esse solet.

Sedens in alta curia
Rex inquit ornatissimus,
Quid indiget res pluribus
Verbisq; longioribus?
Satis superq; Reique
Causam tuam cognouimus.
Etpectus intelleximus.
Iam digna reddens premia,
Inter supremos regia
Virosq; nobilissimos,
Te collocabo curia,
Noctes diesq; singulos
Tu Regis vnegotia
Secreta tractes omnia,
Meisq; præsens serijs
Deliberationibus.

Officium
fidelis can-
cellarij.

Non interesse negligas.
 Per me salutem pristinam
 Nunc restitutam suscipe.
 Pro dignitate regia
 Tu diligenter excuba,
 Et aufer infortunia.
 Ab arce nostra, muneris
 In functione perugil.
 Tum cuncta sollers omnibus
 Interpretare candidè,
 Sua fore te diutius
 Nequit senatus curia
 Carere, nec collegia.
 Illis tuis fallucijs
 Dolis stupendis in super
 Ad nostra t. indem commoda
 Viaris & negotia.
 Sic in supremo Regia
 Splendore collocaberis,
 Et antè nostri spiritus
 Relinquet ossa corporis,
 Quàm de novo vel inuidi
 Vllius & llas aulici
 De te, querelas audiam.
 Meoq; cuncta nomine
 Legationum munera
 Obibis, atq; singula
 Responso posces omnium,
 Regniq; Cancellarius
 Ab omnibus Vocaberis.
 Et tam tua committimus
 Fidei Sigillum Regium.

Reinike Re
 gius effici-
 tur Can-
 cellarius.

*Tu quicquid ob signaueris,
Notaris, atq; scripseris,
Ratum manebit perpetim.*

Reinike a-
pud omnes
adhuc con-
filiarius
manet ac-
ceptissi-
mus.

*Sic Reinike fidissimus
Adhuc in oculis principum,
Et omnibus negotijs
Consultor est charissimus.
Nam seu salutem patrie,
Seu damna fallax parturit:
Is ceteris fidelior,
Præstantiorq; creditur.*

COMMENTARIA.

I. *Fidelis con-* Fidelis confiliarij officium quod sit, nimi-
filiarij rum omnia honestè, apertè & candidè agere,
quod sit omnia mitiorem in partem scientissimè in-
munus. terpretari, vt negotia quæuis tum ad domini
ipsius cōmodum, tum etiam Reip. subdito-
rumq; vtilitatem cedant cōmunem, denique
ad honestum & laudabilem dirigantur exitū.

II. *Quis sit me-* Quod calliditas hominū vaferrimorum,
risò dicen- maliciosorum, & veteratorū, qui ad quasuis
duis sapiēs. machinationes, fraudes atq; insidias excogi-
tandas idonei reperiūtur, non vera appellan-
da sit prudentia, sed is iure sapiens dicendus,
qui admirabili inflammatus gloria ingenij
omnem intellectum & acumen ad sancta &
calta incredibilium virtutum dirigit officia.

CAPVT XI.

ARGVMENTVM.

*Officijs Vulpes & honoribus auctarecedit,
Et patriam repetit nobilitata domum.*

Victor

Victor ad exemplum quicūq; subegeris hostes,
Mane Deo grates, & sperere rursus agas.

Fractis sed ingens cornibus
Opprobrium recolligens,

Et huc & illuc fluctuat

Incertus Isengrinius,

An propter ingens dedecus

Grauemq; contumeliam

Mucrone se vita exuat,

Aut monte celso proximi

In annis & ndas deferat,

Ne rumor ingens dedecus

Lubemq; &icti latus

In orbis oras spargeret.

At hostis ex opprobrio

Multum triumphans Reinike,

Spes corde magnas concipit

Viaq; sese praparat,

Ut Dux amicis cum suis.

At Rex honoris gratia

Huic commeatum maximum

Adiungit atq; Principes

Qui Reiniken fideliter

Domum reducant ad suam,

Ipsūq; dictis in super

Hortatur & frequentius

Aulam reuisat regiam.

Nec ipse continentia

Ignarus, aut modestia

Caput renudat Reinike,

Et osculatur dexteram,

Pedesq; flexo poplite

Isengrini-
us propter
opprobriū
sibi à vulpe
illatum in
mortē fer-
mē vltro
ruit.

Reinike In-
po deuicto
triumphās
itineri se
ad ædes su-
as prapa-
rat.

Rex hono-
rificentissi-
mē dimittit
Reini-
ken.

Procumbit ante regios,
 Valeq; dicit vltimum
 Non absq; splendidissima
 Orationis gratia.

Rex summe, Rex piissime,
 Et fœminarum principum
 Regina nobilissima:
 Et ceteris virtutibus,
 Vniq; laude pradi,
 Sit salua vestra dignitas,
 Seros in annos Nestoris,
 Omniq; tempus aureum
 Beata parte transigat.

Sic dicit, & velociter
 Non absq; Regis gratia,
 Applausibusq; principum
 Profectionem suscipit.

Sed in via sequentium
 Is a seclorum pectora
 Mulcebat his solatijs:
 Nunc plena luctus tempora
 Grauesq; curas pellite,
 O chara fratrum portio.
 Durate, vosmet integrè
 Mecum quietis sedibus,
 Rebusq; post molestias
 Seruate felicissimis.
 Fautore Regis optimi,
 Vos vnus omnes ceteris
 Beabo prae mortalibus.

Nam quicquid oro flagito
 A Rege, victor impetro.

Reinikes
 in itinere
 ad comites
 suos con-
 solatio.

*Est ergo geminis omnibus
 Præstantior solertia
 Auroq; fuluo pulchrior.
 Sic Regis audax Reinike
 Receptus est in gratiam,
 Dolos obumbrans pectoris
 Et ausa nigricantibus.
 Iniquior a nubibus.
 Adhuc in isto seculo
 Qui nouit artem Reinikes,
 In omnibus negotijs,
 Et rebus est gratissimus.
 Quicumq; sed fallaciam
 Vulpemq; peruersissimam
 Calare nescit pectore,
 Vocatur ater omnibus,
 Inutilisq; creditur
 Iacetq; plenus puluere
 Vbiq; sordidissimo.*

*Sapientia
 est auro
 quouis præ
 stantior.*

*Quicumq;
 didicit Rei
 nikes artē,
 est ubiq; ac
 ceptissi-
 mus.
 Pauper &
 in mundo
 iustus vbi-
 que iacent.*

COMMENTARIA.

*Quod fama indelibata nominisq; existi-
 matio nō minoris quàm ipsa vita salusq; cor-
 poris æstimari debeat. Dignius enim multo-
 que præstātius est, cum aliqua famæ celebri-
 tate mori, q̄ cū dedecore & ignominia viuere.*

*I.
 Fama bona
 vita præse-
 renda est.*

*Quòd is, qui mundanis se implicat nego-
 tiis & in mundo versari cupit, artem, præce-
 ptionem, & Reinikes fallaciam,
 Nocturna versetq; manu, versetq; diurna.
 Quæ quidem per se malitiosa non est. Ided e-
 nim hæc iuuetuti inculcatur & proponitur,*

II.

vt,

vt, quicquid hac in disciplina bonū rectum, que perspexerint, sequantur, reliqua verò inhonestā & scelerosa quouis angue peius fugiant & detestentur: Hominibus potentioribus se insinuare per animantium exempla, eorumq; moribus accommodare sciant.

III.

Quodd multi saepenumero fauore, aurāq; populari ad maxima dignitatum euehantur fastigia. Quamobrem cum omnium rerum, quas ad beatè viuendum sapientia comparauit, nihil maius sit amicitia, omnibus quibuscūq; poteris artib. aut mutuis officiis, beneuolentiāq; hoīes tibi deuincies quamplurimos. Nec id ex malo animi proposito, sed ad tuam necessitatem & gloriam. Hoc enim seculo, ubi gratia deficit, multi sub iudice aduerso offensoq; etiam iustissima cadūt causa.

Nihil maius amicitia inuenitur.

IIII.

Scientiam multò nobiliorem & excellentiorem auro esse, hac enim aurum, opes fauorem, amicitias, potentiamq; acquirere potes plenissimam, imò ea omnia, quæ aliis nullis in vniuersa rerum natura comparatur rebus, hac vna facile conficies & impetrabis.

Omnia sapientia comparantur.

CAPVT XII.

ARGVMENTVM.

*Quodd pater ereptus sit tempestatibus atris.
Filioli Sulpis gaudia magna ferunt.
Nempe pererrato pax Et fit grauior orbe,
Sic exhausta iuuat commemorasse mala.*

Ad

REINIKES, LIB. IIII. 455

AD ciuitatem Reinikes,
Maleparta dicta qua fuit,
Vt commeantes Venerant,
Stans ante limen Reinike
Suis amicis omnibus

Ciuitas
Reinikes
Maleparta
dicta est.

Summas agebat gratias,
Quod sortis his in tristibus
Fidelitatem fluctibus
Non denegassent vtilem,
Sed quilibet pro maximis
Opem tulisset viribus.

Quare fauorem debitum
Fidemq; rursus omnibus
Spondet suis sodalibus.
Deinde dat licentiam
Cuius eundi quod lubet.

At rumor et latissimus
Vxoris aures contigit,
Virum venire Reiniken,

Reinikes
pietas & in-
dustria er-
ga amicos
suos.

Pra

Prae maximo liberrime
 Gestire cepit gaudio
 Quare relictis omnibus
 Rebus potenter aduolat
 Cum liberis charissimis,
 Et gloriosum dulcibus
 Verbis maritum suscipit.
 Et quid sit actum sedulo
 In arce Regis quaritat.

Relaxat ora risibus,
 Et sic profatur Reinike:
 Immensa regis gratia
 Fatis mihi felicibus
 Summos honores obtulit,
 Regisq; Cancellarius
 Nec non Senator nominor,
 Et omne quicquid Reinike
 Scribit, facit, deliberat,
 Id esse scriptum candidè
 Et corde prudentissima
 Deliberatum creditur.
 Quodq; amplius, fortissimum
 Potenter Isengrinium
 Hac dextera compeosci,
 Meisq; victi viribus,
 De me querelas fundere
 Ut ausit haud in posterum.

Reinike
 sibi de Isen-
 grinio con-
 fuso cōgra-
 tulatur.

Sed nunc velut pedissequus
 Subiectus ipse Reinikes
 Cogatur esse legibus.
 Illius ut potentiam,
 Genus propinquos, filios,

Vnius

Vnius assis estimem.

*Hac Vulpis Vxor audiens,
Magis magisq; gaudio
Triumphat atq; plausibus
Gratantur iidem liberi,
Omnesq; latro murmure,
Valete cura clamitant:
Nunc secla semper aurea
Diesq; candidissimos
Agemus, & prioribus
Medebimur molestijs
Quiete, lusu, gaudio.*

*Præ cateris mortalibus
Sic est adhuc felicior,
Beatorq; Reinike.
Curisq; liber omnibus,
Amore, pace, gratia
Abundat & sodalibus.
Ut carmen hæc libelluli,
Laborq; Vatis explicat.*

Vxor & filij
omnes pa-
rentis Rei-
nikes victo-
riæ applau-
dunt.

Reinikes
felicitas ad
huc in om-
nibus ob-
durat nego-
tiis.

COMMENTARIA.

Quod homine grato nihil præstantius aut
laudabilius inueniri possit: Isque omnibus
virtutis præclarissimæ dignissimus fit præ-
coniis.

I.

Homine
grato nihil
præstantius.

Quàm iucundum, delectabile & Christia-
num sit maritos cum vxoribus liberisq; con-
cordes vna eademque mentis affectione con-
iunctissimos aspicere, in prosperis nimirum
pariter gaudere, simulque aduersis condolere
rebus. De execrabili autem meretrici amore
nihil

II.

Gaudiū in
matrimo-
nio sanctis-
simum.

nihil

nihil hic dictum velim, qui primo aspectu libidinofus leuiter accenditur, leuius conficitur, leuiffimè autem refrigefcit & extinguitur, verùm de amore fanctiffimi matrimonij, qui incredibilis & perpetuus eft.

II. Quàm graue & periculofum fit, cùm in potestatem violentiamque aduerfarij tui venias. Quamobrem operam nauare decet maximeque in id incumbere, vt erga omnes te affabilem beneuolumque ostendas & exhibeas, quò paucorum hominum odium inuidiamque in te concites. Nemo enim fcit quidnam varia volubilisque fortunæ ratio nunc per illum, nunc per alterum hodie depreffum cras rursus eleuatum parturire poffit inimicum. *Steph. n.* viliffima & abiectiffima persona ad tantos honores emergit, vt omnibus mirationem faciat mortalibus. Contemptos idcirco noli floccipendere inimicos, is enim iam mundi curfus eft, vt alter extollatur, alter deiciatur.

III. Ne propter collatos honores potentiamque adeptam superbiamus, aut ob res secundas effrenata quadam efferamur violentia, nam iuxta Poëtam:

Horat.

Multa cadunt inter calicem fupremaque libris

Et hæc de Reinikes fallacia pro anguftia temporis qua circumfcribor, donec plus ocij habuero, breuiter absoluteque fcripiffie nunc fufficiat. Spero autem planeque confido, hæc breuitate me apertam planamque adolefcen-
tibus patefeciffie viam, qua maiora & vttiliora
anj.

animo concipere & excogitare possint. Nec institueram initio hunc ad vnguem castigare aut perficere omnino librum, tam innumera enim hinc inde perpendenda & examinanda occurrunt, vt vel opus Iliade prolixius ex eo quis conficere posset. Quamobrem interdum longius, quam decebat, digressi sumus ex alijsq; autoribus, quorum hic mentio nulla fit, exempla adduximus: Lectori nimirum ansam præbentes, vt ipse plus temporis hisce meditationibus impertiat. Et ad vsum vitæ quotidianum sibi inde quasdam recolligat & contexit obseruationes, quomodo nimirum se in omnibus negocijs & functionibus gerere, quid credere & expectare, laudare & vituperare, suadere & dissuadere, agere & omittere debeat & possit.

PER.